

JUTUD ✿ LUULETUSED ✿ KOOMIKSID ✿ NALJAD ✿ POSTRID ✿ NUPUTAMINE

Hind
2,50€
5/2020

HEA LAPS

TOOLILASTE AJAKIRI

Noor muusik:
Jaagup Tuisk

Kutsikas nimega
MUSTIKAS

PANNKOOGID
KALLILE EMALE

KAANEPILT: LUMIMARI

Kuidas sinust sai kunstnik?

Mulle meeldib piltide ja animatsioonide kaudu pisikesi lugusid jutustada. Olen terve elu igale paberinurgale kritseldanud, see aitab keskenduda ja asju paremini meelde jätta. Hakkasin pilte sotsiaalmeedias jagama ja nii saigi joonistamisest märkamatu minna päevatöö. Õppinud olen fotograafiat.

Kust on pärit kunstnikunimi Lumimari?

Tegin omale veebilehte, lõin laual vedelenud taimede välimäärja suvalisest kohast lahti ja leidsingi sobiva nime. Lumimari kõlab natuke jaapanipäraselt – armastan jaapani ja korea illustratsiooni, nende mustreid ja murtud toone. Lisaks püsivad päris lumimarjad põõsal üle talve kevadeni ilusad ning sümboliseerivad hästi visadust. (Olen seitse aastat taliujumisega tegelenud. 😊)

Millist joonistamistehnikat kõige meelsamini kasutad?

Minu pildid on digitaalsed. Joonistan iPadi või graafikalauaga. Katsetan hästi palju erisuguste tehnikatega. Paberile teen enamasti tindi-pliiatsite, mangavildikate ja akvarelliga. Kõige rohkem meeldib animatsioonide kallal pusida ja pärast vaadata, mis välja tuli.

Mida mõtlesid maikuu kaant joonistades?

Mõtlesin sellest, kuidas me eriolukorra tõttu koduseinte vahele surutud oleme ja igapäevaeluga hakkama saada proovime. Kes päris üksi, kes perega. Ja unistasin elu rõõmsamaks ja värvilisemaks.

Kevadised tervitused!

M

äletan üht emadepäeva ajast, kui olin veel koolilaps ja küpsetasin esimest korda ise emale kooki. Leidsin ajakirjast retsepti, panin äratuskella seitsmeks helisema ja suundusin kööki. Püüdsin hiirvaikselt toimetada, aga potid-pannid klirisesid, nii et olin täiesti kindel, et mitte keegi ei saa enam magada. Mul õnnestus ka jahukott köögilauale ümber ajada ning seejärel kõik puhtaks küürida, kuni kook oligi valmis. See nägi küll pisut teistmoodi välja kui ajakirjas ning maitset ma ka enam ei mäleta. Aga meeles on see, et kui ema unise näoga kööki tuli, oli ta rõõmsalt üllatunud. Ta ei olnud midagi kuulnud ega aimanud, ja ta teadis, kui väga ma pühapäeviti magada armastasin. Minul oli aga väga hea tunne, et suutsin talle head meelt teha. Emade ja kõigi teiste rõõmustamiseks leiate särtsakaid ideid ka Hea Lapse mainumbrist. Ja kui koogid küpsutatud, võite emale ajakirja ette lugeda!

Kätlin Vainola

Suur esikaanekonkurss

Kutsume põhikooliõpilasi joonistama esikaant ajakirja Hea Laps septembrinumbrile!

- * Mõttele, mis on sinu arvates septembrikuule iseloomulik ja joonista kaanepilt.
- * Arvesta sellega, et kaanel olev pilt on peaaegu ruudukujuline. Pilt peab sobima mõõtudesse 193 x 210 mm. See võib olla suurem, aga proportsioonid peaksid olema paigas!
- * Skaneeri pilt resolutsiooniga vähemalt 300 dpi (s.o vähemalt 2280 x 2480 pikslit). Saada pilt e-posti aadressile **healaps@healaps.ee**.
- * Või saada pildi originaal meile postiaadressil **Hea Laps, Voorimehe 9, 10146 Tallinn**.

Žürii valib välja ühe pildi, millest saab 2020. aasta Hea Lapse septembri kaanepilt. Lisaks paneb kunstitarvete firma **Skizze** välja auhinnad parimatele kolmes vanusekategorias: 1.–3. kl, 4.–6. kl ja 7.–9. kl õpilastele. Konkursitööd ootame **30. juuniks 2020!**

Skizze

HEA LAPS

Koolilaste ajakiri, mis ilmub
1994. aastast.

Väljaandja

SA Kultuurileht

Toimetuse kontakt

Voorimehe 9

10146 Tallinn

Tel 683 3145

toimetus@healaps.ee

Peatoimetaja

Kätlin Vainola

katlin@healaps.ee

Toimetaja

Anna-Magdaleena Kangro

anna@healaps.ee

Keeletoimetaja

Mari Klein

Kujundaja

Vivika Kalt

vivika@healaps.ee

Maketi kujundus

Menu Meedia

Koduleht

www.healaps.ee

Trükk

Aktaprint

Ajakirja tellimine

AS Express Post

www.tellimine.ee

Telefoni teel 617 7717

Välismaale tellimine

KE Ajakirjandus

ajakirjandus.ke.ee

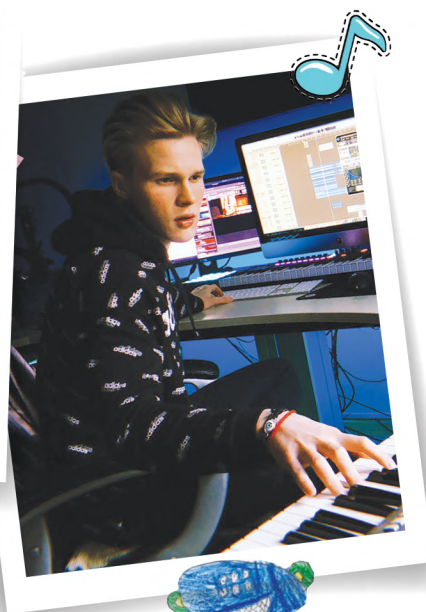
Hind üksikmüügis 2,50

Suur aitäh Haridus- ja
Teadusministeeriumile, kes tellis
meie ajakirja põhikoolidele!

HEA LAPS 5/2020

Aprilli kaanepilt:
Lumimari

SISUKORD

- 2 **Mida teha mais?**
- 3 **Luule** Kärt Merilain, Kadri Tüür
- 4 **Jutt** Reeli Reinaus „Luna ja Leonard”
- 6 **Võistlus** Valge lehma saba musta lehma taga
- 8 **Ajalugu** Jaak Juske „Kui sõjad ja haigused
Eestis koole sulgesid”
- 11 **Leiutised**
- 12 **Hull Teadlane** Viirused
- 14 **Teater** Kellerteatris kummitab
- 16 **Muusika** Jaagup Tuisk
- 23 **Mustikas**
- 24 **Konkurss** Minu tulevik
- 26 **Sten Roosi muinasjutuvõistlus**
- 28 **Osavnäpp** Punutud emadepäevakaardid
- 30 **Test** Kas oled introvert või ekstravert?
- 31 **Jagatud mure**
- 32 **Kokka ise!** Pannkoogid
- 33 **Lasteekraan**
- 34 **Nuputamine**
- 35 **Ristsõna**
- 36 **Järjehoidja**
- 37 **Koomiks** Dr Tindipleki töötuba
- 38 **Naeru-uss**
- 39 **Siit ja seal**
- 40 **Hea Lapse klubi**

Mida teha mais?

FOTOTERVITUSED

Eriolukorra tõttu pole me saanud juba tükk aega näha oma lähedasi. Ka maikuus peame hoidma veel distantsi ja saame vanaemale emadepäevatervitusi saata kirja või ekraani vahendusel. Tervita vanaema ja teisi sugulasi lähedate fotodega. Vaata läbi kodused pildialbumid või telefoni ja arvuti fotogalerii ning otsi välja vahvad fotod, millel olete koos. Saada foto tervitustega edasi!

VOLDI!

Kevadveed vulisevad ja on aeg ujutada paberist laevukesi. Seda võib väga hästi teha ka kodus vannis või pesukausis. Ning miks mitte voltida paberist linde, mida saata sõpradele tervituseks. Internetist leiab palju voltimisõpetusi ja origami-teemalisi lehekülgi. Origami-sõna tuleb jaapani keelest: „ori” tähendab voltimist ja „kami” paberit. Voltida võib peaaegu kõike, üks jaapani legend jutustab, et kui voldid tuhat kurge, täitub su soov.

KEEL SÕLME!

Proovi järjest hästi kiiresti öelda „ilus kilu silus silgu silmailu” või „vaia tänava maja laia aia aiad” või „hambahaldja lambakarja hambaharjad”. Need ja teised uued keeleväänajad leiad siitsamast ajakirjast, kus on toodud Hea Lapse ja Tähekeste keelemängude võistlusel välja valitud võidulaused. Lõbusat väänamist!

Emadepäeva soov

Kärt Merilain

Emake, täna sa tööle ei lähe,
võta mind sülle ja kallista vähe.
Kallista ära kõik hirmud ja mured,
lase mul nutta, kui kurvastus tuleb.

Paita mu palgele tagasi päike,
hoia mind nii, nagu oleksin väike.
Luba, et toetan su õlale pea,
paremat paika ma ilmas ei tea.

Hoia mind nii, nagu homset ei tuleks,
hoia mind nii, et sulame üheks.
Hoia mind hellalt, emake hea,
kõikidest kallimaks ilmas sind pean!

Meie mamma

Kärt Merilain

Meie mamma tihtilugu
emmel abiks käib.
Küsib, kuidas koolis läks ja
silitab me päid.

Mammal karedate on käed,
kuid soojad, lahked silmad.
Teda ikka aias näed,
kui on kenad ilmad.

Mamma muinasjutte teab,
piimasuppi keedab.
Kui mul veab, ma vanaduse
tema seltsis veedan.

Noore maadeavastaja laul

Kadri Tüür

Matkan mööda kaugeid teid,
venna voodialuseid.
Seal on venna sokid, mis
vajavad sorteerimist.
Küllap vist, küllap vist,
vajavad sorteerimist.

Köögikapis tassid reas,
enamikul kõrvald peas.
Aga kas on silmad ka?
Vaja läbi vaadata!
Usutleda, uurida,
kas on nendel silmad ka.

Seal on raamatute rodu -
riiulis on nende kodu.
Tulge aga teie ka
laia ilma vaatama!
Teie ka, teie ka,
mööda tuba matkama!

Joonistas Nusrat Jahan

LUNA JA LEONARD

Tekst **Reeli Reinaus**

Illustratsioon **Liisi Grünberg**

Sel ööl, kui nad esimest korda kohtusid, oli taevas täiskuu. Nii, nagu ka tegelikult teisel korral.

Luna istus pingil, üsna surnuaia müüri ääres, hoidis hinge kinni ja kuulatas. Ühtegi heli ei olnud kosta. Ümberringi valitses täielik vaikus. Selline vaikus, et tüdruk oli kindel, et kohe juhtub midagi. Peab juhtuma.

Ja juhtuski. Õige pea märkas ta, kuidas puude vahelt pimedusest ilmus välja üks kogu. See kogu ei helendanud. Tüdrukul ei olnud aimugi, miks oleksid pidanud kummitused helendama, aga siiski, see oli hea märk.

Järgmise mõnekümne sekundi jooksul liikus tume kogu talle lähemale. Luna sisendas endale, et ta ei tohi karta, kummitused pidid olema siiski rahumeelsed.

Sellegipoolest tundis tüdruk, kuidas ta korraga sõrmedega nii tugevasti pinki vajutas, et liigestel valus oli. Seejärel tõstis ta pilgu.

Nüüd seisis kogu ta kõrval. See oli üks poiss. Pealtnäha. Mis või kes ta tegelikult oli, tüdruk ei teadnud.

Nad vaatasid hetkeks üksteisele otsa. Vaikuses. „Kas sa oled surnud?” küsis Luna seepeale pea-aegu sosinal.

„Ei.”

Poisi hääli oli täiesti tavaline.

„Ei?”

Luna tundis kergendust, aga enda üllatuseks ka väikest pettumust.

„Kas ma võin siia istuda?” küsis poiss.

Luna noogutas.

„Miks sa arvasid, et ma surnud olen?” küsis poiss mõne aja pärast.

Luna kehtas õlgu. „Kas ei ole siis nii, et ainult surnud liiguvad öösiti surnuaial? Või siis need, kes mingit julguseproovi läbi teevad.”

„Kas sina teed julguseproovi?” küsis poiss. „Sest ma eeldan, et ka sina pole surnud.”

„Ma ei saa neil öödel lihtsalt und,” sõnas Luna.

„Millistel öödel?”

„Sellistel nagu täna. Täiskuuöödel.”

„Ja siis sa tuled ja istud surnuaias?”

Luna raputas pead. „Ma pole varem tulnud. Aga sina? Miks sina siin oled?”

„Ka minul ei tulnud und,” sõnas poiss.

Kuid Lunal oli tunne, et poiss jättis midagi rääkimata. Tüdruk silmitses nüüd vestluspartnerit veidi tähelepanelikumalt. Poisil olid tumedad, peaaegu mustad silmadeni ulatuvad juuksed, tumedad silmad ja sirge nina. Ta nägi välja korraga nii ilus kui ka ... ohtlik.

„Minu nimi on Luna,” lausus tüdruk. „Mis sinu nimi on?”

„Leonard,” sõnas poiss ja surus tüdruku väljasirutatud kätt.

Poisi käsi oli külm, peaaegu jääne.

„Kas sa tead, et su nimi tähendab ladina keeles kuud?” küsis poiss.

Luna noogutas. „Ma tean ka seda, et varem on inimesed peaaegu kõiki asju tehes jälginud seda, milline on parajasti kuu faas. Näiteks kui sa tahad, et su juuksed kiiresti kasvaksid, siis lõika neid noore kuu ajal või kui sa tahad mingeid töid lõpetada, siis tasub seda teha vana kuu ajal.”

„Ja täiskuu ajal on nad teinud nõidust või jäänud kuutõbiseks,” sõnas Leonard.

„Kuidas sa seda tead?” imestas Luna, kuid Leonard kehtas vaid õlgu.

„Inimesed on isegi uskunud, et kui haiget kohta kuule näidata, siis võib kuu selle terveks teha,” lisas Luna. „Aga kuutõbiseks kuu küll ei tee.”

„Ma tean,” noogutas Leonard. „Unes kõndimine on tegelikult hoopiski unega seotud.”

„Miks sa arvad, et unega?”

„Ma ei arva. Ma tean,” sõnas Leonard ja äkki oli tüdruk kindel, et õige pea poiss kas haihtub õhku, muutub libahundiks või põleb tuhaks koos esimeste päikesekiirtega, mis kohe-kohe olidki juba idast paistmas.

Kuid midagi sellist ei juhtunud ning Luna pidi tõdema, et küllap surnuaias istumine siiski mõjutas liiga palju tema fantaasiat. Leonard oli täiesti tavaline poiss. Ja äkki oli tal sellest lausa kohutavalt kahju.

Kui Luna järgmise täiskuu ajal tuttava pingi juurde jõudis, siis Leonard istus seal juba ees.

„Kas sa ei saanud jälle und?” uuris poiss tervituse asemel.

Luna noogutas.

Leonard muigas. Mingil põhjusel muutis see tüdruku rahutuks. Ja rahutuks muutis teda veel ka see, et poiss siin oli. Poiss polnud ju ometi arvanud, et neist võiksid sõbrad saada? Sest ta ju ei saanud ... Isegi, kui ta oleks seda soovinud.

„Kas sa tead, et vanasti uskusid inimesed veel sellist asja, et kui kuu peale näpuga näidata, siis

jääb kas käsi haigeks või haarab kuu näpust kinni ja tõmbab selle näitaja enda juurde?” küsis poiss äkki ootamatult.

Luna kehtas õlgu. Ta ei teadnud korraga, mida vastata. Ta silmitses Leonardit, kuid poiss ei tundunud kuidagi kahjurõõmus ega õel, pigem paistis ta tumedatest silmadest justkui killuke kaastunnet.

„Nad ei karda sind enam.”

Luna neelatas. Nad tõepoolest ei kartnud. Aga seda polnud ta tegelikult kunagi soovinudki. Kuid nad isegi enam ei uskunud, et ta olemas on ja see tegi teda aeg-ajalt ikka natuke kurvaks. Mitte kellelgi ei olnud teda enam äkki vaja ja vahel tundis ta, et ka ta ise ei oska korraga selles uues, muutunud olukorras ja teistsuguses maailmas midagi peale hakata.

Luna pööras pead ja vaatas Leonardile otsa. Poisi tumedate silmade iiristes helkis killuke kulda, aga tema pupillid olid justkui põhjatud. Tüdruk pööras pilgu ära, enne kui poisi silmade must keeris oleks ta endasse tõmmanud.

„Sa oled deemon!”

Leonard võttis ta käe oma jäisesse pihku.

„Sa ei pea mind kartma,” sõnas Leonard. „Isegi inimesed ei tee seda enam eriti. Nad ei karda isegi mind, miks peaksid nad siis kartma sind või kuud?”

„Ma ei tahagi, et nad mind kardaksid,” sõnas Luna. „Ma tahan, et nad ei unustaks, et ma üldse olemas olen.”

„Võib-olla on see isegi hea,” sõnas Leonard. „Kui keegi ei tea, et sa olemas oled, siis ei ole sul ka mingeid kohustusi. Siis oled sa vaba.”

„Nagu päris vaba?”

„Päris vaba. Ja nüüd võid sa viimaks enda peale mõelda. Et mida sa tegelikult teha tahaksid?”

„Terves maailmas?”

„Just! Terves maailmas!”

Luna vaatas äkki kahtlustavalt Leonardit. Kas poiss tegi temaga nalja? Deemon, mitte poiss, tuletas ta endale meelde.

„Miks siis sina siin oled, kui sa võiksid ka teha neid asju, mida sa tegelikult tahad?”

„Ma ei tahtnud neid üksi teha.”

„Ja sa tulid surnuaiale, et leida siit kes? Mõni zombi?”

„Ma lihtsalt juhtumisi kõndisin siit läbi.”

„Täna ka?”

„Täna mitte,” sõnas Leonard ja naeratas.

Lunale tundus, et üldsegi mitte eriti deemonlikult. Ja äkki oli tal kohutavalt hea meel, et poiss oli deemon, mitte inimene. 🍷

Keelemängude võistlus

Head keeleleidurid, -taidurid ja -nõidurid!

Võime olla päris kindlad, et mitte kunagi varem pole eesti keel sedavõrd lühikese ajaga rikastunud nii suurel hulgal suurepärase keelemängudega. Keelemängud on juba selline imeväärne valdkond, kus looduseadused ei kehti: mida rohkem neid on, seda hõlpsam on neid juurde luua. Suur tänu kõigile, kes meie ilusa emakeele keelemängude nõiakatlas veel ilusamaks ja mängulisemaks keetsid.

Ta elagu, see eesti keel ja meel, kes uneski on sinu poole teel. Ikka maal ja veel ja õhus, rukkipõhus, musta lehma kõhus. Lendav lehm on õhus!

Valdur Mikita

Noorema vanuserühma
(kuni 10-aastased)
parimad keeleväanajad

Märtsis toimus Hea Lapse ja Tähekeese keelemängude võistlus, kuhu saabus vastuseid rohkem kui neljasajalt võistlejalt, võistlustöid oli üle tuhande. Žürii (koosseisus Valdur Mikita, Kätlin Vainola, Anna-Magdaleena Kangro, Ilona Martson ja Kadri Hinrikus) oli raske ülesande ees, sest lustakaid ja leidlikke sõnamänge oli väga palju. Nii otsustasime lisaks peapreemiatele välja anda ka eripreemiaid.

Palju õnne võitjatele!

Täname kõiki osalenud lapsi, peresid ja õpetajaid!

**Viiner Villu
viskas killu**

Uku Martin Petder, 4 a,
Tallinna Haraka Lasteaed

**Tuhajuhan juhatas
juhkami
Juhkentali tänavale**

Robert Lopetas,
Kadrina Keskkool, 2.c kl

**Kui suur on
poekoti kasutusiga
või kui suur on
poeg Oti kasutu siga?**

Keira Millistver, 6 a,
Tallinna Muinasjutu Lasteaed

Vanema vanuserühma
(11-aastased ja vanemad)
parimad keeleväanajad

**Ilus kilu silus
silgu silmailu**

Tähelill Niit, Kuressaare
Gümnaasium, 6. kl

**Vaia tänava maja
laia aia vaiad**

Martin Pärt,
Tallinna Nõmme Gümnaasium, 5.b kl

**Katkus
kaktus
katkus
katkus
kaktust**

Elin Hainsalu,
Puka Kool, 6. kl

Läti-eri:

**Läki läkiläkidega
läbi Läti**

Hanna Kendra, 6 a,
Vastseliina Lasteaed,
Joel Kendra,
Vastseliina Gümnaasium, 1. kl

Eripreemiad

Hamba-eri:

**Hambahaldja
lambakarja
hambaharjad**

Helena Johanna Kohal,
Tallinna Mudila Lasteaed, 7 a

Retsepti-eri:

**Karamellkisselli
ei panda peterselli
ega süüda karussellil**

Henri Markus Mill,
Emili Kool, 4. kl

Moe-eri:

**Kentsakas pintsakus
untsantsakas
kantseldas
kotsadel kiitsakat**

Andra Tikan,
Jüri Gümnaasium, 6.e kl

Õ-tähe eri:

Õela õe õige nõel

Triinu Kree,
Viljandi Kesklinna Kool, 8. kl

Sõna-eri:

Hapupiimapannkoogihunnikuhommik

Karmen Lambing perega,
Tartu Waldorfgümnaasium, 1.a kl

Kantseliidi-eri:

**Taristu varingu
põhjustas laristus**

Karl Gerhard Kevvai,
Ardu Kool, 9. kl

Kevade-eri:

**Kevadeti kirub
kitsi kits
kitsaid kingi**

Mairon Olenko,
Haapsalu Põhikool, 3.b kl

Riimi-eri:

**Hüppa üle kuu,
jõulupuu!**

Siim Mets,
Kadrina Keskkool, 1.b kl

Haapsalu Keskkooli
3.a klass
1944/1945

Tekst Jaak Juske

KUI SÕJAD JA HAIGUSED EESTIS KOOLE SULGESID

Märtsis pandi koroonaviiruse kiire leviku tõttu koolimajade uksed kinni. See pole aga Eesti ajaloos esimene kord, kui koolid suletud on.

Eestimaal on kooliharidust antud üle 700 aasta. Selle pika aja jooksul on siit üle käinud mitu laastavat sõda ja haiguspuhangut, mis on mõjutanud otseselt ka koolielu. Samas olid keskajal ja hiljemgi Eestis vaid üksikud koolid. Ja teadmisi toonasest koolielust on viimaste sajanditega võrreldes üpris vähe.

Lastekodu-
poisid aastatest
1919–1920

Katk Tallinna kandis

Põhjasõja ajal, aastatel 1710–1711, kui lõppes Rootsi aeg ja Eesti läks Vene tsaari võimu alla, möllas Tallinna kandis katk. On arvatud, et Tallinnas, toonase nimega Revalis, elas umbes 15 000 inimest ning ellu jäi neist vaid 2000. See näitab, kui laastav oli katkuepideemia. Ja katk on Eestimaad ajaloos korduvalt laastanud, viies hauda enamiku rahvast. Lisaks on siinmail möllanud paljud teisedki koledad haigused, mis on tänapäeval õnneks ravitavad. Rahvaarv taastus vanasti aga üpris kiiresti, sest peredes oli rohkem lapsi.

Põhjasõja-aegse katkulaine ajal tekkis oht, et katkeb õppetöö 1631. aastal Rootsi kuninga asutatud Tallinna gümnaasiumis, praeguses Gustav Adolfi Gümnaasiumis. Lisaks sellele, et paljud koolipoisid (tüdrukuid seal toona ei õppinud) ja õpetajad surid katku, võttis Tallinna vanalinnas asuva koolimaja enda käsutusse Vene sõjavägi. Kõige kiuste aga õppetöö jätkus – üks õpetaja andis tunde edasi kolmele poisile. Õige pea tulid paremad ajad: saadi tagasi koolimaja ning koolipere arvukus hakkas taas suurenema.

Koolist sõjaväljale

Väga paljude vanemate klasside noormeeste koolitee on katkenud sõja puhkemise ja sõtta mineku tõttu. 1918. aasta novembri lõpus ründas Nõukogude

Tallinna Kivimäe Algkooli 3. klassi õpilasi 1940. a kevadel

Venemaa vastsündinud Eesti Vabariiki. Algas üle aasta kestnud Vabadussõda. Esimeste seas läksid Eesti eest võitlema just koolipoisid, enamik 16–18-aastased, noorimad aga vaid 12–13-aastased. Neid umbes 3000 vaprat noormeest hakati kutsuma õppursõduriteks. Just noored uskusid, et Eesti riik väärib kaitsmist. Rahvas oli toona sõjast väsinud, sest üle nelja aasta oli kestnud Esimene maailmasõda, kus Vene armees võitles umbes 100 000 Eesti meest, tuhanded neist oli langenud.

Kuigi õppursõduritele anti haridust ka sõjaväes, jäi rindel olemise ajal õppimine tihti unarusse. Tuli ju ülekaaluka vaenlasega võidelda elu ja surma peale. Kümned õppursõdurid andsid toona Eesti eest oma kõige kallima – elu. Neile on püstitatud mälestusmärk Tallinna Reaalkooli juures. Kuna sajandi eest oli gümnaasiumis ja ülikoolis õppimine tasuline, said sõjast eluga tagasi tulnud sangarid jätkata õpinguid riigi kulul tasuta.

Teise maailmasõja ajal

Ka enam kui 20 aastat hiljem, Teise maailmasõja ajal, oli õppetöö koolides häiritud. Tihti algas kooliaasta hiljem ja lõppes varem. Gümnaasiumipoisid sattusid kas sundkorras või läksid ise vabatahtlikuna sõtta. Kuna toona pommitasid Nõukogude sõjalennukid korduvalt Eesti linnu, said paljud koolimajad pihta ja põlesid. Ka kasutati koolimaju sõjaväehaiglatena. Nii tuli peavarjuta jäänud koolidel leida endale uus pind, kus õppetööd jätkata. Tihti oli ühes majas koos mitu kooli ja tunnid toimusid mitmes vahetuses. Aga ka neil rasketel aegadel peeti noorte harimist oluliseks ja kui vähegi võimalik, siis koole täielikult ei suletud.

Vabadussõjas langenud Tallinna õpetajate ja õpilaste mälestussammas

Toomkooli maja

Toomkooli saatus

Siiski oli ka mõni erand. Teine maailmasõda sai saatuslikuks Eesti vanimale koolile Tallinna Toomkoolile. Seda Toompeal asunud kooli on esmakordselt kirjalikes allikates mainitud juba 1319. aastal. Muide, toona tahtsid dominikaani mungad avada kooli ka all-linnas, aga Toomkooli eestseisja Tallinna piiskop oli väga selle vastu. Pärast pikka tüli andis paavst 15. sajandil loa siiski ka all-linnas kool avada.

1939. aasta sügisel õppisid Toomkoolis kohalike baltisakslaste poeglapsed. Sõja alguses kutsus Saksamaa juht Adolf Hitler siinseid kaasmaalasi oma ajaloolisele kodumaale ja peaaegu kogu Eesti baltisaksa kogukond lahkus. Nii pandi kinni ka Toomkool ja tundus, et selle pika ja väärrika ajaloo kooli lugu ongi läbi. Aga 2011. aastal taastati Toomkool väikese kristliku erakoolina. Tõsi, see ei asu enam Toompeal, vaid all-linnas. Ja aasta eest tähistati Toomkooli 700. sünnipäeva.

Külmad koolimajad

Minu enda kooliajal oli kõige kriitilisem hetk 1990. aastate alguses, kui taastatud Eesti Vabariik oli niivõrd vaene, et polnud raha koolimajade kütmiseks. Klassides oli tihti alla kümne kraadi sooja. Koole aga ei suletud. Istusime kasukate ja mantlitega tunnis. Ja kui keegi julges kurta, et külm on, ütles minu toonane ajalooõpetaja: „Mis te virisete! Olete ju põhjamaa lapsed.”

Küll aga katkes õppetöö, kui väljas oli üle 25 kraadi külma. Ja külmapühad võisid kesta mitu päeva. Kuna viimasel ajal on meil talved aga soojad, pole külmapühi enam tükk aega olnud.

Koolielu 1990-ndatel

Uutmoodi olukord

Selleaastane olukord on aga Eesti kooli pikas ajaloos esmakordne. Viiruse leviku takistamiseks lõpetati õppetöö korraka kõikides koolimajades. Ja samas läheb õppetöö täie hooga ikkagi edasi. Eks see on võimalik tänu kaasaegsele e-koolile ja internetile. Samas on periood, mil meil on olnud võimalik korraldada kodust õpet elektroonilisel teel, ajaloo pikas vaates väga lühike. Veel paarkümmend aastat tagasi olnuks see võimatu. Nii elame ohtlikul, aga põneval ajal. Jätke see aeg endale meelde. Kunagi saate oma lastele rääkida, kuidas kool nädalaid kodus asus. 🍷

Fotod Parikas, Tõnu Kalle (TLÜ Eesti pedagoogika arhiivmuuseum), Wikipedia, erakogu

Need leiutised on pärit 2019. aasta
õpilasleiutajate riiklikult konkursilt.
Otsiti ideid, mis aitavad lahendada
igapäevaelu probleeme.
Konkurssi korraldab
Eesti Teadusagentuur.

Termo jäätisepaber

Hannelora Asi

Parksepa Keskkooli 3. klass

Kuidas süüa paberi sees olevat jäätist? Kui võtta ära kogu paber, siis hakkab jäätis altpoolt ruttu sulama ning võib hakata riiete peale tilkuma. Kui kerida paberit ülaltpoolt alla, siis hoiab see ära altpoolt sulamise, aga see tegevus on ebamugav ega ole väiksematele lastele jõukohane. Seepärast leiutasin sellise jäätisepaberi, millel on võimalik jupi kaupa paberit ära rebida. Näiteks on jäätise termopaberil neli rebimiskohta. Rebimiskohal on sees sellised väikesed augukesed, et kui võtan paberist kinni, siis sealt rebeneb paber kergesti katki. Nii saan süüa jäätist, ilma et see hakkaks altpoolt tilkuma. Kui ülevalt on osa ära söödud, saab paberilt ära rebida järgmise jupi. Selliselt püsib söömata osa ilusasti nagu tuutu sees ja hoiab seda külmana. Kuna paberit on kerge ära rebida, siis saavad sellega hakkama isegi väikesed lapsed.

Sellist paberit on mugav kasutada ka täiskasvanutel ja vanadel inimestel.

Lisaks on selline leiutis hügieeniline.

Paberi sisse jääva osa külge ei lenda suvel tuulise ilmaga näiteks tolm.

Kuna paberit on kerge ära rebida, siis saavad sellega hakkama isegi väikesed lapsed.

Nutisärk „Selg sirgu”

Elizabeth Tamson

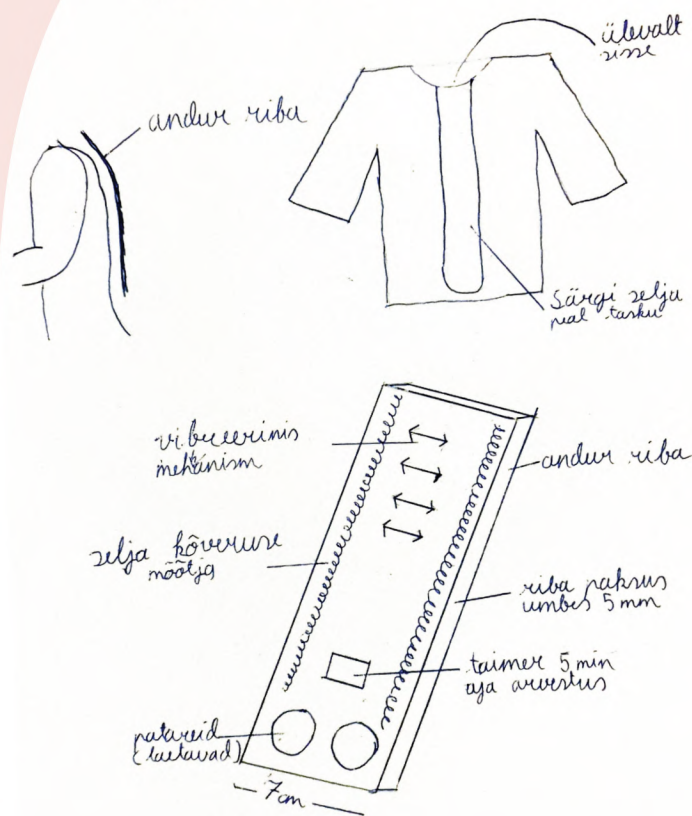
Pärnu Kuninga Tänav Põhikooli 2. klass

Enamik meie klassi lapsi istub tundides vales asendis. Mina kaasa arvatud. Õpetaja peab kogu aeg meile meelde tuletama, et istuge sirgelt. Mõtlesin välja sellise nutika särgi, mis tuletab vibratsiooniga meelde, kui unustad end üle viie minuti valesse asendisse istuma.

Särgi seljale on õmmeldud pikk tasku, mille sisse pannakse painduvast materjalist nutiriba. Nutiriba sisse on andurid selliselt paigutatud, et kui paine läheb liiga suureks ja kestab viis minutit, siis annab see vibratsiooniga märku, et tuleb istumise asendit parandada. Särgi pesemiseks tuleb nutiriba taskust eemaldada. See leiutis sobib absoluutselt kõigile, kes teevad istuvat tööd.

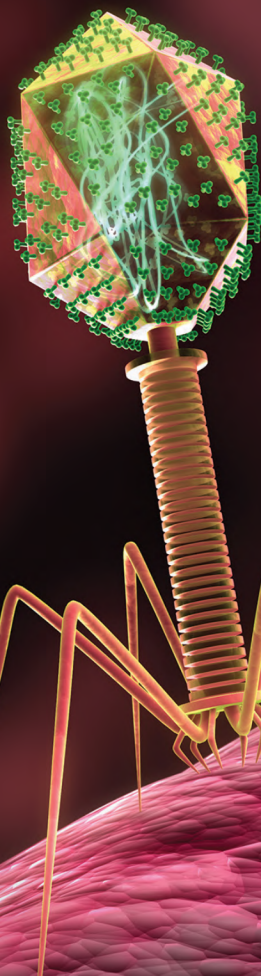
See leiutis sobib absoluutselt kõigile, kes teevad istuvat tööd.

Nutisärk „SELG SIRGU”

Riba pikkhurud erinevad vastavalt särgi suurusele.

Faagidel on naljakas ja iseloomulik välimus. Nagu ämblikul (kuigi ainult kuue jalaga) oleks seljas vedru, mille otsas on kalliskivi.

VIIRUSED

Kas viirus on külmetushaigus?

Külmetamine nõrgestab meie esmast kaitset viiruse vastu. Tegelikult ongi nii, et mitte iga-sugune viirusega kokku puutumine ei tähenda alati nakatumist – kui viirusosakesi on vähe, siis enamasti saab meie keha esmane kaitse neist kohe jagu ja me ei jää haigeks. Külmetamine teeb seega haigestumise lihtsamaks, aga sellist haigust nagu külmetushaigus arstide jaoks olemas ei ole. Haigust tekitavad ikka kindlad bakterid ja viirused, mitte külm ise.

Kas viirus on elus?

Seda, kas miski on elus või mitte, määratakse üldiselt elu tunnuste kaudu nagu kasvamine, paljunemine, ainevahetus jne. Veider on see, et viirusel on elu tunnused olemas küll, aga ainult sel ajal, kui nad on peremeesorganismis ehk siis, kui viirus on kedagi nakatanud. Seepärast pigem ei öelda, et viirus on elus, aga ta on mitte-elus asjadest kindlasti kõige elusam.

Hull Teadlane
Tartu Ülikooli
muuseum
hullteadlane.ut.ee

Kuidas viirus meie kehasse saab?

Kõige esmane kaitse viiruse vastu on meie nahk – läbi naha ei saa viirus meie kehasse siseneda ega meid nakatada. Samas võib see juhtuda näiteks siis, kui nahk on viga saanud, seepärast ongi väga oluline ka väikeseid haavu puhastada desinfitseerimisvahendiga. Viirusel on meie kehasse sisene-miseks kolm kõige tavalisemat teed: silmad, nina ja suu. Need on justkui kiirteed meie sisemusse ning seepärast on oluline viirust nende juurde mitte lasta. Selle jaoks on üldiselt kõige olulisem mitte katsuda pesemata kätega nägu, aga kui tahta eriti head kaitset, siis aitavad prillid ja mask. Samas kaitsega saab alati minna kaugemale – näiteks katta igaks juhuks kogu keha kaitseülkonnaga.

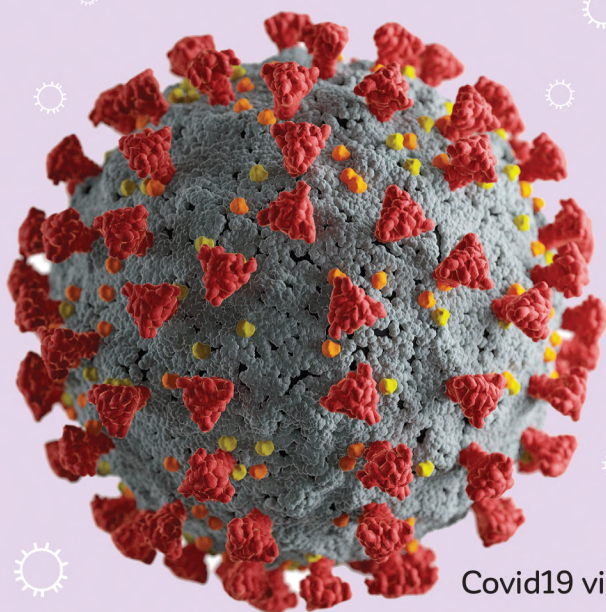

Kas on ka häid viiruseid?

Väga suur osa viirustest on meile kahjutud või isegi kasulikud. Neid kutsutakse bakteriofaagideks või lihtsalt faagideks ning nad ei nakata mitte inimesi, vaid baktereid. Hetkel uuritakse neid põnevusega, kuna bakterid muutuvad järjest vastupidavamaks antibiootikumide vastu, millega me baktereid haigusi ravime. Lootust on, et kunagi oskame kasutada ka faage bakterite vastu võitlemiseks.

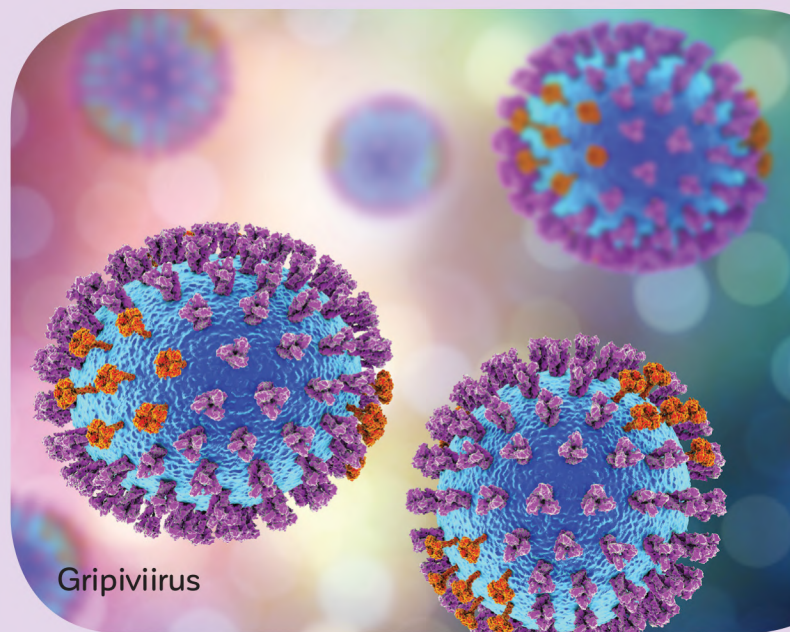
Mis suudab viirust hävitada?

Sel ajal, kui viirus on väljaspool keha ehk pole midagi nakatanud, on ta väga haavatav. Üldiselt hävib viirus iseenesest paari päeva jooksul, erinevalt näiteks seentest ja bakteritest, kelle toidulaud on mitmekesine ja kes võivad edasi elada. Kui aga tahame midagi ikkagi kohe kindla peale viirusevabaks teha, siis toimivad kõige paremini desinfitseerimisvahendid või suur kuumus, aga näiteks käte aitab viiruse ära saada ka korralik kätepesu. Kui viirus on juba meie kehas, siis on keerulisem – kui bakterite vastu on meil olemas näiteks antibiootikumid, mis peaaegu alati aitavad, siis viiruse vastu meil nii head üldist ravimit pole ning viirusega võitlemine käib tavaliselt hoopis vaksineerimise kaudu.

Covid19 viirus

Fotod Adobe Stock

Gripiviirus

Kui näeksime viirust, siis kus see oleks?

Viirus levib siis, kui haige inimene näiteks köhib, aevastab või isegi lihtsalt hingab. Kas oled näinud, kuidas veepiisad veepritsist aeglaselt maa poole hõljuvad? Viirus on ka enamasti sellistes piiskades, ainult, et need piisad on nii väikesed, et neid ei näe, ja kuna nad on väikesed, siis läheb neil maha kukkumiseks ka kauem aega, aga maha nad kunagi ikka kukuvad. Seega on haige inimese läheduses oht viirust ka õhust sisse hingata, aga muudel juhtudel on ohtlikum see, kui katsume pinda, kuhu need piisad on maandunud ning siis katsume suud, silmi või nina ilma käsi korralikult pesemata.

Mis on vaktsiin ja kuidas see töötab?

Meie keha suudab tegelikult viirustega ise väga hästi võidelda, kuid meie kõige tugevama relva ehk antikehade kasutamiseks on vaja kõigepealt koguda viiruse kohta infot. Antikehad on nagu täpsusraketid, mis hävitavad ainult seda kindlat viirust, kuid nende loomiseks on vaja enne teada, milline viirus on ja siis ehitada valmis raketitehased, mis neid rakette looma hakkaksid. Selle kõigega läheb kahjuks aega umbes kolm nädalat, niikaua võitlevad viirusega teised immuunsüsteemi osad, aga tihti nad viirusest päris jagu ei saa. Vaktsiin on aga inimese loodud viiruse „koopia“, mis ei tee kehale suurt kahju, kuid mille järgi saab keha raketitehase juba valmis ehitada, ning kui siis tuleb päris viirus, ei jõua see viirus meid korraliku kaitse tõttu isegi päriselt nakatada.

KELLERTEATRIS

KUMMITAB

Ühel kenal laupäeval seame sammud Tallinna vanalinna Kellerteatrisse, kus esietendub **Oscar Wilde'i** maailmakuulsal lool põhinev lastelavastus „**Canterville'i kummitus**”. Igaks juhuks oleme valmis hirmuvärinateks, sest pealkiri vihjab kummitustele!

**OSCAR WILDE
CANTERVILLE'I KUMMITUS**
Põnevuslavastus lastele
Kellerteatris (Uus 37, Tallinn)
Lavastajad **Teele Uustani,**
Sandra Lange
Lisainfo: kellerteater.ee

Siseneme teatrisaali. Kõikjal põlevad küünlad, vanad kivimüürid mõjuvad ise juba nagu teatridekoratsioon. Kõik on samas äärmiselt hubane ja meeldiv. Istume kohtadele ja juba saal pimineb. Kõigepealt tervitab publikut teatri looja **Vahur Keller**, kes räägib natuke Oscar Wilde'ist.

Täisnimega Oscar Fingal O'Flahertie Wills Wilde oli maailmakuulus iiri päritolu kirjanik, värvikas ja omamoodi isiksus. 1891. aastal kirjutas ta raamatu „Canterville'i lossi vaim”, mis on Kellerteatri lavastuse aluseks.

Lord Canterville'i vaim on juba sajandeid nautinud hiilgavat karjääri ja edukalt surnuks hirmutanud lossis elavaid aadlikke. Nüüd seisab ta silmitsi tänapäevase perekonnaga, kes teda oma nutiseadmete tagant üldse ei märka ja kui nad tema olemasolust lõpuks teadlikuks saavad, siis ei avalda ta neile mingit mõju. Hoopis vastupidi – lord Canterville'i vaimu ennast hakatakse nüüd kiusama. Sellisest solvangust tingituna peidab kummitus end lossi keldrisse ja üritab oma tasakaalu taastada, kuid kuna kohal on ka publik, siis see hästi ei õnnestu.

Lavastus sündis kahe noore andeka looja **Teele Uustani** ja **Sandra Lange** koostöös, kes mõlemad on teatritegemist õppinud välismaal. Lavale saabub Sandra Lange mängitud kummitus üks. Mängustiil täidab aga kohe kiirelt kogu ruumi, nii et jääb mulje, et näitlejaid on justkui palju. Lavastuses kasutatakse erinevaid teatrivahendeid, lapsed saavad natuke ka ise kaasa lüüa, aga kõike ei hakka siin ette rääkima. Midagi las jääda üllatuseks, kui lähete vaatama!

Igal juhul võib arvestada, et kummitus laseb käiku oma kõige koletumad

rollid ja hirmsamad trikid, kuid hiljutised üleelamised avaldavad oma mõju ja kõik ei lähe plaanipäraselt. Seega polegi kõik nii hirmus, vaid pigem lõbus.

Lõpuks peab vaataja valima, kas kummitust kiusata või hoopis talle kaasa tunda.

Millest rääkis?

„Canterville'i kummitus” rääkis kummitusest, kes on juba sajandeid inimesi hirmutanud, kuid saab aru, et hirmutamine on vale.

Mis meeldis?

Meeldis selle loo positiivsus ja kui humoorikalt olid lavastajad selle üles ehitanud. Meeldis lavakujundus ja kuidas lugu jutustati, kasutati joonistamist ja kujukesi. Meeldis see, et etenduse lõpus hakkas kummitusel kahju, kuna ta oli nii paljusid inimesi hirmutanud. Ta sai aru, et seda teha ei olnud üldse ilus.

Milliseid efekte kasutati, milline oli lavakujundus?

Näitleja joonistas etenduse ajal ning kasutas erinevaid pabernukke, et lugu jutustada. Meeldis kogu teatriruum, kuna ma ei tundnud, et mul oleks kitsas ja et oleks kuidagi muudmoodi ebamugav. Lava oli avar ja väga huvitavalt kujundatud. Laval oli nii palju asju, mida uurida, ja üllatusi, mis etenduse jooksul ilmsiks tulid.

Loo mõte?

Selle loo mõte võiks olla, et ära tee teistele seda, mida sa ei taha, et sulle tehakse. Lavastus tekitas väga häid tundeid, sest see oli väga südamlik.

Kellele soovitaksite?

Soovitame vaadata etendust kõigil. Nii suurtel kui ka väikestel.

Teatris käisid **Mari Onton**, **Astrid Koitmäe**, **Alma Lii Farkas** ja **Kätlin Vainola**
Fotod **Siim Vahur**

Foto Karl Saare

SAJAVIIEKÜMNE PROTSENDIGA ASJA JUURES!

Jaagup Tuisk (18) laulab, tantsib, teeb filme ning samal ajal lõpetab gümnaasiumi. Uurisime, kuidas ta seda kõike jõuab!

Kuidagi on läinud niimoodi, et olen lapsest saadik ise väga muusikaga tegelemist nautinud,” ütleb Jaagup. Lasteaia lõpus andis poiss vanematele teada, et tal on õpetaja välja valitud ning ta tahab hakata klaverit õppima. Nii läkski – ta hakkas Laagri Koolis eratunde võtma, kuni läks 6. klassis Gustav Adolfi Gümnaasiumisse ja hakkas käima seelses muusikakoolis.

„Kooli vahetades tulid uued väljakutsed, konkurents ja bänd – see kõik arendas mind väga palju,” räägib ta. „Kõige tähtsam ongi tahe või motivatsioon. Kui on konkurents või mõni selline aspekt mängus, siis olen 150 protsendiga asja juures.” Jaagup mängis ka kooli direktori Hendrik Aguri bändis. „See kogemus arendas kindlasti mu muusikalist maailma!”

Õpetaja nimega Youtube

„Olen palju ka Youtube’i abil õppinud. Näiteks džässklaverit või kuidas end klaveril saata,” räägib Jaagup. „Lisaks trumme, kitarri, ukulelet. Neid mängin ka mingi tasemeni, aga kindlasti mitte nii hästi kui klahve.” Jaagupi teine suur kirk on filmindus, millega ta hakkas tegelema 12-aastaselt. Ka sellealased teadmised ja oskused on ta omandanud interneti abiga.

„Ma olin kooliajal päris korralik Toots,” meenutab Jaagup. „Mulle meeldis palju nalja teha, aga ma ei teinud seda kunagi pahatahtlikult, võib-olla mõnikord oli nali lihtsalt vales kontekstis ja kukkus halvasti välja. Õpetajatel oli minuga arvatavasti tükk tegemist, aga samas olen neile tänulik, et nad voolisid minust selle, kes ma nüüd olen.” Õpetajad õpetasid mõtlema tagajärgedele. Alustad küll naljaga, aga see võib viia pahanduseni. „Nüüd olen just väga tagajärgedele mõtleja!”

Põhikooli ajal oli tal palju hobisid. „Klaver, trompet, viiul ... Käisin kergejõustikus, ujumistrennis, võistlustantsus,” loetleb Jaagup. „Nii saadki teada, mis päriselt meeldib!”

Õigel ajal õiges kohas

„Algklasside õpilasena osalesin talendisaates looga „Fairytale”, mis oli tookord Eurovisiooni võidulaul. Tegin korraliku *show’* seal,” meenutab Jaagup. Ta õppis ka Kaari Sillamaa muusikalikoolis, kust sattus koos Koit Toomega „Laulupealinna” saatesse, seal edasi Uku Suviste ja Kristjan Kasearuga tuuritama. „Karjäär on siia maani kuidagi juhtunud,” arwab Jaagup ise. „Õigel hetkel õiges kohas olemine. Kui sa teed seda, mida armastad, siis seda on tulemusest näha. Olekust, häälest, laulust – seda on kõigest tunda!”

Eesti Laulu võistlusele sattus Jaagup ootamatult. „Kirjutasin loo „Beautiful Lie” juba varem, algselt iseendale. Laul tundus võistluse jaoks liiga teistsugune ja erinev teistest raadiolugudest.” Ta lasi aga uusi lugusid sõpradel kuulata ja endalegi üllatuseks selgus, et see oli laul, mis läks neile kõige enam korda. „Ja kui üks mu sõber küsis, et miks sa seda Eesti Laulule ei saada, siis mõtlesin, et miks ka mitte!”

KUI SA TEED
SEDA, MIDA
ARMASTAD,
SIIS SEDA ON
TULEMUSEST
NÄHA.

Foto Taavi Luhamaa

Foto Karl Saare

Põhjalik ettevalmistus

Eesti Laulu meeskond sai Jaagupilt lavashow' jaoks pika juhendi. „Panin sekundite kaupa kirja, kuidas ma midagi tahan: mida teeb valgus, mida graafika, millised on heliefektid ja mis toimub kohapeal olles,” kirjeldab ta.

Ka oma muusikavideote puhul juhendab Jaagup kõiki etappe. „Kuna olen selle ala fanaatik, siis oskan väljendada, mida ma täpselt tahan ja mida kaamera peab tegema,” selgitab ta. „Täna Eesti Laulu tiimi, et nad olid nii koostöövalmid ja tulid mu mõtetega kaasa.”

Lavahirm ei ole Jaagupile võõras, aga kõik oleneb loost. „Beautiful Lie” oli väga mu enda lugu ja eeltöö oli tehtud, nii et ma ei saa öelda, et närv väga suur oleks olnud. Tundsin end laval kindlalt. Olen selline tüüp, kes valmistab võimalikult palju ette, sõnad kordan vahetult üle.”

Jaagupile meeldib kuulata seinast seina muusikat, ka eri ajastutest: muusika-stiilidest näiteks džäss, R&B, funk, artistidest Ed Sheeran ja Charlie Puth. Muusikaga tegelemise ja õppimise kõrvalt käib ta jooksmas ja teeb trenni.

Praegu vaatab Jaagup juba uute muusikaliste projektide poole. Mõtted ja laulud on olemas, vaja on kõik ette valmistada ja viimase detailini viimistleda. Igal juhul annab Jaagup lubaduse, mis rõõmustab kõiki tema fänne: „Muusikat on palju, järgmisena tuleb midagi uut ja ootamatut!”

Küsis **Kätlin Vainola**

JAAGUP TUI SK

- * tema kirjutatud lugu „Beautiful Lie” sai tänavu tema enda esituses Eesti Laulul teise koha
- * mängib mitut pilli, on õppinud üheksa aastat klaverit
- * on tegelenud eri tantsustiilidega, tantsinud võistlustantsu ja hip-hoppi
- * on õppinud näitlemist Kaari Sillamaa muusikaliteatris; osaleb üle-eestilises Noorte Muusikaliteatris
- * on omal käel õppinud filmindust, osalenud mitmel lühifilmide võistlusel, sh USA-s
- * on osalenud telesaadetes ja võistlustel „Eesti Talent”(2010), „Laulupealinn” (2011), „Laulukarussell” (2015), „Eesti otsib superstaari” (2018)
- * käis 2014. aastal koos Uku Suviste ja Kristjan Kasearuga tuuril „Kaks ja pool meest”
- * on osalenud Berklee College of Musicu suvekursustel Bostonis, USA-s (2019)
- * õpib Gustav Adolfi Gümnaasiumi 12. klassis

HEA
LAPS
KOO LASTE
ASHIRI

Jaaqup Twiska

Foto Taavi Luhamaa

KAS MUSTIKA KEEL ON MUSTIKATE SOOMISEST SININE?

Tekst **Marge Pärnits** Foto **Kätlin Kool**

Saage palun tuttavaks – see on Mustikas. Mustikas on üks tavaline väike kutsikas, kes elab väikeses aiaga ümbritsetud majas. Tal on oma inimesed, kellega mängida, oma lillepeenrad, mida tallata, ja isegi isiklik mullahunnik, milles kaevata. Inimesed millegipärast ei arva, et lilli tuleks tallata ja mulda kaevata. Nende arust peaks koer olema viks ja viisakas ning kõndima ettenähtud radu. Aga seda kõike on väga raske teha, kui sa oled alles väga väike ja kogu maailm on sulle uus.

Võib-olla ma natuke ikka luiskasin ka, et Mustikas on üks tavaline kutsikas. Kuidas saakski öelda „tavaline” ühe koera kohta, kes on reisinud juba kahekuusena üle 900 kilomeetri, et jõuda oma päriskoju. Mustikas sündis kaugel, keset Soome metsi ja lumiseid välju asuvas Oulu linnas. Kõigepealt ta muidugi üldse ei teadnud, et ta on Mustikas. Ta ei teadnud sedagi, et ta on tšau-tšau ja et talle kirjutatakse passi sisse nimi ühe kauge ja tundmatu Tiibeti piirkonna Qamdo järgi. Esialgu elas ta lihtsalt tavalist kutsikaelu koos oma karvase ema ja nelja rõõmsa karvase õega.

Aga nagu ikka, saavad kutsikad ühel päeval nii vanaks, et peavad ema juurest ja pehmest pesast välja kolima. Mustikas avastas ühel hommikul, et ta tõstetakse autosse, temaga käiakse metsas ja tänaval, liftis ja laevas. Mustikas oli igaks juhaks kogu aeg vait. Ega polegi mõtet kisada ja kiljuda, kui sa täpselt aru ei saa, mis toimub. Mustikas reisis kaks pikka päeva ja ühel erakordselt pimedal talveõhtul jõudis Koju. Eestisse.

Mustikas sai uude kohta kolides kohe aru, et kutsika üks raskemaid töid on uue omaniku õpetamine.

Inimesed arvavad sageli, et nemad õpetavad kutsikat, aga tegelikult on see sootuks vastupidi – kutsikas peab inimestele õpetama, et ta tahab süüa ja juua, pissil ja kakal käia, palju mängida ja natuke jalutada. Ja palju ning mõnusalt magada.

Ahjaa, ühe asja unustasin öelda. Kas teadsid, et tšau-tšau suus on sinine keel? Esialgu sünnivad kutsikad roosa keelega, kuid umbes teiseks elukuuks on neil kõigil suus kena sinine keel. Seega võib naljatamisi öelda, et tšau-tšau emakeel on sinine, sest suurte tšau-tšauke keel on kenasti mustikakarva. Nüüd oskad vist juba aimata, kuidas Mustikas oma nime sai ...

Sinine keel on veel šarpei tõugu koertel ning näiteks ka kaelkirjakutel, okaapidel, impalatel ja jääkarudel. Kui teinekord loodusfilmi vaatad või loomaaeda lähed, vaata ise järele sel hetkel, kui jääkaru haigutab. 🐾

Nimi: Mei Hung Qamdo, aga koduselt Mustikas
Tõug: chow chow, eesti keeles tšau-tšau
Lemmikmaius: kodujuust, aga süüa on üldse tore
Lemmiktegevus: varblaste jälgimine
Lemmikmänguasi: Lõvikaru nimega Ants

KONKURSS

Võistlustööd ülemaailmselt
kirjutamisvõistluselt,
mida korraldab Soomes tegutsev
Eestikeelse Hariduse Selts.
Seekord oli konkursi teema
„Minu tulevik”.

MINU TULEVIK

Ma soovin, et minu tulevik oleks helge ja ilus,
nagu pärlmutter öise kuu pilgus, soovitähed taeva all,
õnne andku talle, et ta soov täituks pea.
Särab taevas päiksekera, valgustab ta maad.
Mere taga imekoht, nimeks Eestimaa.
Seal on särav loodus, seal on merd ja kalu.
Seal on lund ja vett, seal on puid ja maju.

Merily Madissoo
Raunistula kool, 5. klass

MINU TULEVIK

Mu tulevikus olla võiks sporti
ja piisavalt palju ka torti.
Seal olla võiks veel sõpru
ning palju karvaseid põtru.

Mu tulevik olla võiks lumine
ja päikesest sillerdav suvine.
Seal olla võiks reise ja matku
ja pehmeid tekke ja patju.

Taavi Normak
Latokartano kool, 6. klass

MINA JA MÕMMI

Oli kord üks tüdruk, kelle
nimi oli Beatric ja ta oli
alati kurb, sest
tal ei olnud sõpra.

Oli vihmane laupäev, Beatric
läks kooli, sest oli laadapäev.
Laat oli suures saalis. Beatric
ostis palju-palju kommi ja tal
jää alles ainult 50 senti. Ta
vaatas uudishimulikult ringi, et kas on
veel midagi osta sentide eest. Ta nägi
mänguasjade seas pisimõmmit.

Kastist kostis mõmmi hää: „Osta mind,
osta, osta ...”

Nii ta ostiski endale hea sõbra mõmmi. Beatric
naeratas mõmmile ja uus mängukann silitas tüdruku
põske. Beatrici süda põksus rõõmust ja nii sündiski
igavene sõprus. Mõmmi on olnud alati Beatrici kõrval.

Nüüd on on Beatric 45-aastane, siamaani on ta töölaual väike
sõber mõmmi, kes annab nõu ja poeb põue, kui Beatricil tuju kurb.

Beatric on leidnud armastuse, tal on kaks last ja vahel kui
lapsed jonnivad, siis mõmmi silitab nende põske ja nad muutu-
vad imevael rõõmsaks.

Igal lapsel peaks olema oma pehme sõber mõmmi, kes silitab
ja muudab tuleviku õnnelikuks.

Beatrice Kaits
Marti kool, 2. klass

Enry Vahtre
Türi Põhikool,
2. klass

Kaur Ivanov
Türi Põhikool, 2. klass

MINU TULEVIK

Ma räägin nüüd oma loo, kuidas sain ajas edasi liikuda ning mu elu muutus. Elasin täiesti normaalselt elu ja kõik läks väga hästi. Käisin iga päev koolis nagu kõik teisedki. Ühel päeval läksin kooli ja tuln õhtul tagasi koju. Tahtsin hakata telekat vaatama, aga ma ei leidnud telekapulti. Ma otsisin igalt poolt kogu majas, aga ei leidnud. Siis läksin maja alla keldrisse, kus ma veel kunagi polnud käinud. Seal nägin suurt imelikku karpi, kus oli palju asju sees. Karbis oli meie teleka pult. Olin väga õnnelik ja läksin jälle tagasi üles teleka juurde. Vajutasin teleka siselülitamise nupu peale, aga midagi ei juhtunud. Ma vajutasin uuesti, aga ei juhtunud mitte midagi. Siis ma vajutasin juba kolmandat korda ja telekas ei läinud ikka tööle. Ma andsin alla ega tahtnudki enam telekat vaadata. Kell oli juba palju ka ja ma läksin magama.

Tuli jälle uus päev ja ma läksin kooli, nagu tavalliselt, aga midagi oli valesti. Koolis oli väga palju inimesi, keda ma ei tundnud. Läksin oma klassi, aga kõik inimesed olid seal võõrad, ma ei tundnud mitte kedagi. Läksin koolist ära ja olin väga hämmastunud. Jõudsin koju ja vaatasin uudiseid. Nägin, et nüüd peaks olema aasta 2022. Alguses mõtlesin, et see on lihtsalt mingi trükiviga. Hakkasin rohkem uudiseid lugema ja kõikides oli, et aasta on 2022.

Mõtlesin, kas see võis olla sellest telekapuldist. Otsisin kiiresti puldi üles ja hakkasin rohkem nuppe vajutama. Ma vajutasin üht sinist nuppu ja nägin ennast aastal 2030. Olin täiesti šokeeritud, sest see oli nii ebareaalne. Mulle hakkas meeldima see, et saan aega edasi lükata ja mu elu oleks lihtsam. Ma tahtsin veel nuppe proovida ja vajutasin nuppu, mis oli helepunast värvi. Nüüd sattusin kuhugi imelisse kohta, kus nägin kõike, mis mu tulevikus juhtuma hakkab. Nägin, kuidas mul oli suur maja ja kaks väikest koera. Nägin ka, kuidas ma sain tööst kiituse ning ka seda, kus ma olin oma lapse lastega ja nägin välja väga vana. Ma vajutasin nuppu, mis oli rohelist värvi, nägin aknast, et kõik aastaajad läksid mööda 15 sekundiga. Ma nägin, kuidas lumi tuli ja läks ära, siis kõik muutus roheliseks ja päike paistis väga ilusasti. Seejärel kuivas maa ära ja lehed kukkusid puude küljest maha ja õues sadas palju vihma. Siis tuli jälle talv ja enam järgmine aastaag ei tulnud.

Adeele Aljaste, Huvikeskus Kullo

Nüüd olin juba aastas 2031. Vaatasin lihtsalt pulti ja vajutasin kollast värvi nuppu. Järsku sattusin kuhugi imelikku kohta, kus nägin kedagi võõrast meest. Läksin lähemale ja ta ütles mulle: „Tere, Carmen!” Ma ütlesin talle vastu: „Tere! Kust sa mu nime tead?” Vana mees ütles mulle: „Oi-oi, mina ju ehitasin selle tulevikupuldi.” Olin tumm. Mees läks ära ja ma ei leidnud teda enam kusagilt.

Olin tagasi kodus. Tahtsin ainult sellest puldist lahti saada ja nautida jälle oma elu noorena. Viskasin puldi prügikasti ja olin õnnelik. Järsku oli pult jälle mu käes. Viskasin selle õue, aga pult tuli taas mu kätte. Hakkasin pulti lõhkuma, kuid pult ei läinud katki ja ma lihtsalt sain haiget. Pult tegi ise asju, mida ma ei tahtnud, et ta teeks. Ma ei vajutanud enam ühtegi nuppu, aga juba ma olin aastas 2045. Ma enam ei teadnud, mis ma teen. Ühtäkki oli mees mu taga ja ütles mulle: „Pult on needus, mida ei saa kuidagi rikkuda.” Ma väga tahtsin puldi-needusest lahti saada ja palusin mehelt, et ta selle kaotaks.

„Carmen, sööma!” hüüdis ema. Ma ärkasin üles ja sain aru, et see kõik oligi ainult uni ja ma olin teleka ette sohvale magama jäänud. Nüüd ei ole mul juba mõnda aega olnud enam isu telekat vaadata.

Carmen de la Rosa Zorita
Tallinna soome kool, 6. klass

KUIDAS HUNDI JA JÄNESE SÕPRUS OTSA SAI

Ammu-ammu iidsel ajal elasid vanas metsalaanes sõbralikult koos Hunt ja Jänes. Nad olid suured sõbrad ja veetsid tihti päevi koos. Neil oli ühine koobas, kus nad elasid ja nad käisid ka endale koos sööki korjamas. Et oleks kõigile selge, juhtus see lugu nii ammu, et hundid olid alles taime-toitlased ja nende lemmiktoiduks olid võililled.

Ühel varasuvisel öhtul tundis Jänes, et tal on külm. Hundiga oli küll tore koos istuda, aga külmus ja rõskus pugesis Jänese halli kasuka alla. Jänes unistas lõkkest ja tegi Hundile ettepaneku, et nad peaksid hakkama endale öhtuti lõket tegema, et sooja saada. Hundil polnud lõkkest sooja ega külma, sest tema kasukas oli piisavalt paks ja kevadine karvaheitmisaeg ei olnud ka veel lõppenud, seega Hunt külma ei kartnud. Kuid sõber Jänes oli talle nii armas, et Hunt oli nõus. Sõbrad leppisid kokku, et järgmisel päeval koguvad koos lõkkematerjali, kaevavad kraavi ümber lõkke, et mets põlema ei läheks, ja korjavad hästi palju võililli, et oleks mõnus olla.

Saabus hommik koos soojendava päikesega. Taevas oli sinine ja seal polnud pilveraasugi. Hunt ringutas ja ütles: „Jänku! Ärka! Peame tööd tegema hakkama!”

Jänes oli raske unega. Ringutas ja üritas, aga voodist välja ei saanud. Hunt, kes oli hea sõber, läks üksi metsa ja hakkas lõkkematerjali korjamisega pihta.

Hunt rassis. Murdis ja tassis. Kaevas ja kangutas. Vedas ja sikutas, kuni kätte oli jõudnud keskpäev. Samal ajal Jänes ringutas ja leidis, et on paras aeg üles ärgata. Ta väljus koopast, nägi suurt oksa-hunnikut ja muheles, et öhtul saab mõnus olema. Hunt kutsus Jänest appi, et metsast on vaja välja

kaevata veel suur känd ja siis platsile sikutada. Jänes aga vaatas oma puhtaid käppi ja ütles, et ta läheb hoopis võililli korjama, sest kõht on jube tühi ja keegi peab ju öhtuks nosimist ka varuma. Hunt kehtas õlgu ja nõustus.

Jänes kepsles metsa kõrval olevale aasale, kus kasvasid maailma kõige mahlasemad, suuremad ja kollasemad võililled. Ühe õie pani ta suhu ja teise öhtuseks nosimiseks kõrvale. Nii ta toimetas, kuni kõht sai täis ja uni tuli silma. Jänes keeras ennast mahlaste võilillede keskele kerra ja jäi magama. Ühel hetkel ta tundis, et külm on. Jänes ärkas ja vaatas, et päike on juba loojumas. Haaras selle peale kaasa võilillevaru, mille ta oli korjanud, ja hüppas rõõmsalt lõkkeplatsi poole.

Hunt oli teinud suure lõkke, kaevanud kraavi ning oli väsinud ja näljane. Jänes võttis Hundi kõrval istet ja hakkas lõkke ääres nosima oma võililli. Hunt sirutas ka käpa võilillede poole, kuid Jänes, va ahnepäits, andis laksu vastu Hundi käppa ja sõnas: „Süüa saavad ikka ainult need, kes selleks vaeva on näinud!”

Hunt tundis, et teda on hingepõhjani solvatud, ja tahtis ta seda või mitte, kuid Jänes oli ühe ampsuga ära söödud. Jänes maitstes hästi, ta oli ju terve päeva võililledes püherdanud ja neid söönud ning nüüd lõkke ääres kasukat soojendanud.

Alates sellest hetkest loobus Hunt sõprusest Jänestega ja vahetas välja oma söögimenüü. Hunt luusib nüüd salamisi metsas, ei usalda kedagi ja jahib jäneseid. Jänased aga värisevad nüüd igal öhtul. Kas hirmust huntide ees või külmast, seda me ei tea. Kuid mõlemale meenub kunagisest sõprusest vaid, et lõkke ääres ei tasu istuda!

Gregori Markus Rosimannus

KUI KALAD KARJUKSID

Läbi kogu ajaloo on alati olnud nii, et kalad ei räägi, vaid kannatavad vaikides ära kogu nende vastase terrori. Kuid see pidi muutuma, kui ühel ilusal kevad-hommikul said kõik kalad endale hääle.

Kalamehed läksid rõõmsa tujuga mere poole, vaatama, kui suur saak seekord nende võrkudesse ujunud on, aga mida lähemale nad jõudsid, seda valjemat karjumist nad kuulsid. Kalad võitlesid karjudes oma elu eest, et leida tee võrgust välja, kalaemad hüüdsid oma maima täielikus hüsteerias ja juba välja tõmmatud võrkudest kostis talumatut hädakisa. Kalamehed jooksid koju tagasi nii kiiresti, kui suutsid, karjed veel tükk aega kõrvus kummitamas.

Turul kalasaalis, kus müüdi veel poolelusaid lämbumas kalu, kostis nüüd selline kriiskamine, mis sundis ka kõige näljasemad kala-sööjad otsekohe ära jooksuma. Emad katsid laste kõrvad kinni, sest kogu see surmakisa oli lihtsalt liiga õudne. „Selline loomade piinamine on lihtsalt ebainimlik!” karjus keegi tädi, kellel varem polnud kalade söömisega mingit probleemi olnud.

Sellest ajast peale ei tahtnud keegi kalastamisega mingit pistmist teha. Turusaalis, kus varem müüdi kala, hakati nüüd müüma lilli, sest need olid täitsa vait. Õngede, korkide ning teiste kalastustarvikute müüjad olid sunnitud poed kinni panema. Kogu elu olid nad saanud kalade pidevast tapmisest kasu, kuigi neile endale isegi kala ei maitse- nud, aga nüüd oli sellel lõpp.

Paari kuu möödudes harjusid inimesed sellega ära, et enam kala ei saa. Ega see polnud kunagi kellelegi nii väga maitse- nud. Lihtsalt lõbus oli püüda, vaadata, kelle kala on suurem ja võistelda, kes rohkem püüab. Palju mugavam oli, kui nad kõik vaikides ära kannatasid, ei tulnud pähegi, et akki neil on ka tunded, aga nüüd saadi aru küll.

Möödus juba peaaegu aasta, kui ühel talvel märgati, et kalad on kaotanud võime häält teha. Kohe ununes kõigil see inimlikkus, millest nad olid nii palju rääkinud. Vanad kalamehed otsisid kuurist välja õnged ja rühkisid jääkülma ilmaga lähima mere või muu veekogu poole, puurisid suure ähkimise ja vaevaga jää sisse augu ja kalastasid mõnuga. Mis kõige hullem, nad polnud ise näljased.

Triinu-Liis Kaiva

PUNUTUD EMADEPÄEVA- KAARDID

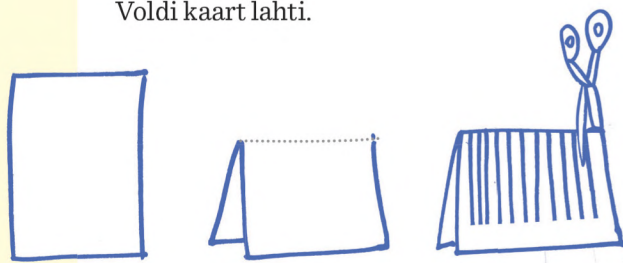
Sul on vaja: paberit, vildikaid ja pliiatseid, kääre.
Kaardi sabadeks ja riputusaasaks
lõngu, niite, lillekimpude sidumise niint jms

1

Võta kaks neljakandilist joonistuspaperist
või värvilisest paksemast paberist kaarti
suurusega umbes 10 x 15 cm.
Tõmba ühele kaardile servast servani
pliiatsite ja vildikatega kriipse.

2

Voldi kriipsudega paberkaart pooleks.
Lõika sellesse kääridega lõhed.
Jäta alumine serv läbi lõikamata.
(vt joonist).
Voldi kaart lahti.

3

Lõika punumise jaoks värvilistest paberitest
kitsaid ja laiemaid ribasid. Punumiseks
sobivad hästi ajakirjade kaaned, reklaam-
lehtede värvilised ääred, isegi mõni pakend.

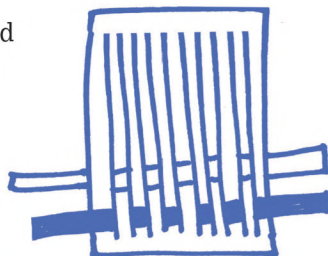

4

Punu paberiribad kaardi sisse lõigatud ribade vahele. Ikka ühe riba alt, teise pealt ja edasi alt-pealt-alt-pealt-alt. Järgmine riba punu täpselt vastupidi: kui enne oli punumisriba peal, peab see nüüd all olema.

Lükka paberiribad tugevalt üksteise vastu.

Nipp

Vahva punutise saad, kui lõikad lõhed fotosse või maalid enne paberile lihtsa lilleõie.

5

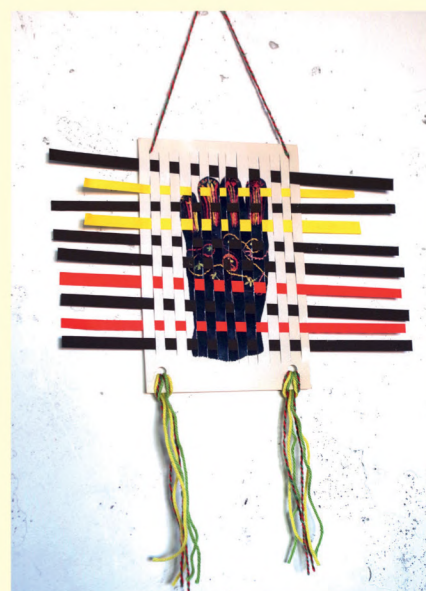
Tee augustajaga augud kaardi alumistesse nurkadesse. Tõmba läbi aukude mõni pikem lõngajupp. Seo lõngade külge pärleid, nõõpe ja muid toredaid vidinaid.

6

Pista kaardi äärmiste ribade vahelt läbi jupp peenikest nõõri, sellest saad kaardile riputusaasa.

7

Kleebi punutise taha teine paberkaart. Siia saad kirjutada õnnitluse.

Vali vastusevariantidest
endale omasem käitumisviis.
Kirjuta vastusevariandi
ees olev number üles.

KAS OLED PIGEM ~ INTROVERT VÕI EKSTRAVERT?

A. Tavaliselt eelistad sa, et ...

1. ... sinuga on paar lähedast ja head sõpra.
2. ... su ümber on palju ja erinevaid inimesi.

B. Sulle mõjub tasakaalustavamalt, ...

1. ... kui saad üksi olla, mõelda omi mõtteid ja tunda omi tundeid ning alles siis neid kellegagi jagada.
2. ... kui saad suhelda ning oma mõtteid ja tundeid kohe teistega jagada.

C. Sulle mõjub väsitavalt ...

1. ... pidevalt teistega koosolemine ja suhtlemine.
2. ... üksiolek ja omaette tegutsemine.

D. Head ideed tulevad sulle ...

1. ... omaette mõtiskledes.
2. ... teistega rääkides.

E. Uutes olukordades ...

1. ... vajad sa aega, et asja enne kõrvalt jälgida, ja alles siis midagi öelda või teha.
2. ... asud kohe vestlustesse või tegevustesse.

Loe kokku, kas said rohkem ühtesid või kahtesid. Kui said rohkem ühtesid, siis kaldud rohkem introvertsuse poole. Kui said kahtesid rohkem, siis oled ekstravertsem. Puhtaid tüüpe leidub väga harva, sellepärast räägitaksegi kalduvusest.

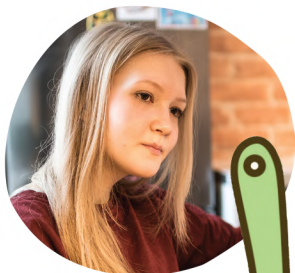

KOKKA ISE!

Fotod Tiiu Suvi, Liisi Sikka

PANNKOOKID

Mia Mai
Seppel

Usun, et kõigil on ilusaid lapsepõlve-
mälestusi pannkookidega. Mulle mee-
nuvad unised pühapäevahommikud, mil
ärkasin magusa praadimislõhna peale.
Või siis, kui aitasin emal kooke teha:
seisin köögitooli peal ja segasin agaralt suure
puukulbiga, nii et tainas üle ääre pritsis.
Need toredad mälestused on tänu emale. Ja
emadele ongi pühendatud järgnev retsept.
Rõõmista emadepäeva hommikul oma ema
soojade krõbedate pannkookidega!

VAJA LÄHEB:

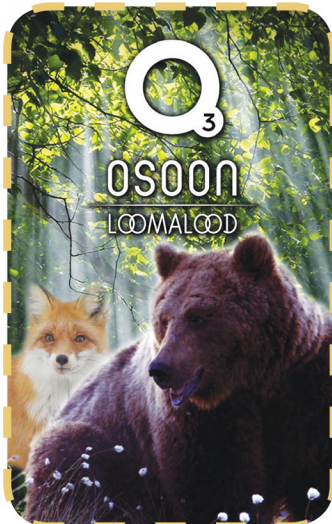
- * 3 dl (mandli)piima
- * 3 dl jahu
- * 3 muna
- * 3 spl võid
- * 3 spl pruuni suhkrut
- * näpuotsatäis soola
- * praadimiseks võid või õli

- * Vispelda munad veidikese soolaga lahti. Lisa vähehaaval jahu ja sega. Kui segamine muutub raskeks, lisa piima. Lõpuks viska sekka suhkur. Sega vispliga, kuni tekib vedel konsistents, kus pole tükke.
- * Sulata kuumal pannil 3 lusikatäit võid, seejärel vala sulavõi tainakaussi ja sega.
- * Pane pannile killuke võid või õli. Seejärel vala sinna kulbitäis pannkoogitainast ja kalluta panni ettevaatlikult, nii et pind oleks tainaga kaetud.
- * Piilu vahepeal koogi alla. Kui see on küps ja kuldne, pööra kook pannilabidaga ümber.

- * Jätka samas vaimus, kuni tainast jätkub.
- * Kaunista koogid kõige meelepärasega. Minu lemmikud pannud on ehitud mustikate ja kondenspiimaviirgudega.

Loodussaade „Osooni loomailood”

Kodumaine loodussaade tutvustab Eestis elavaid loomi, linde ja putukaid. Näiteks võid tutvuda kilplutikaga. Vingt haisu eritavaid putukaid on Eestis sadu, kuid just mõne kilplutika puhul tekib küsimus: kuidas küll kaunis välimus ja vastik hais kokku sobivad? Saad

teada, et mäger on ööloom, kes tuleb urust välja pimeduse saabudes. Tugevate esikäppadega rajavad mägrad pikki maa-aluseid käikude süsteeme, millel võib olla mitukümmend ava. Sageli elab ühes mägralinnakus mitu pesakonda, kes asustavad seda põlvest põlve.

Sari „Operatsioon Ai”

„Operatsioon Ai” annab noortele vaatajatele põnevaid teadmisi inimkehast. Sarja juhivad kaksikud Chris ja Xand van Tulleken, kes teevad teaduslikke katseid ning uurivad meditsiini ja bioloogia huvitavaid maailma. Sari aitab lastel saada üle hirmust haigla ees, sest nüüd

näevad nad oma silmaga, mida põnevat seal tegelikult tehakse ja millised uskumatud protsessid meie kehas aset leiavad. Suurbritannia linnades filmitud sarjas näeme päris patsiente kriisiolukorras ning arstid Chris ja Xand näitavad televaatajale, kui põnevalt tegutseb kiirabi ja milleks keha äärmuslikes olukordades suuteline on.

Sarja „Uus tase” 4. hooaeg

Uus Tase naaseb rahvusvahelistelt võistlustelt võitjana ja on nüüd maailma parim tantsuklubi. Võiduga kaasnev populaarsus meelitab kohale palju uusi tantsijaid, kes tahaksid A-truppi pääseda. Vanad olid aga peavad jõudma selgusele, kas jääda või minna vastu uutele

seiklustele ja väljakutsetele. Uus aasta toob noorte tantsijate ellu palju rõõme ja muresid, mida jagada nii vanade kui ka uute sõpradega.

Film „Halvdan, peaaegu nagu viiking”

Halvdan ei ole tavaline viiking. Ta lonkab jalga, teised lapsed ei võta teda omaks, muutes ta erakuks, kellel pole sõpru. Väljaarvatud küla sepp Björn, kes on tema eest hoolitسنud ajast, mil Halvdani isa rüüsteretkele läks. Teisel pool

suurt jõge on vaenlaste küla, kellel on Halvdani hõimuga ammustest aegadest kana kitkuda. Ühel päeval, mil Halvdan üksinda jõe ääres ringi eksleb, kohtab ta Meiat – vaenlaste külapealiku tütar. Sellest saab alguse südantsoojendav ja naljakas seiklus, ühendades erinevused ja pannes alguse keelatud sõprusele.

VÄIKE MAIRIIN

1. Kellerteater asub

- a. Supilinnas
- b. Tallinna vanalinnas
- c. Viljandis

2. Põhjasõja ajal möllas Tallinna kandis haigus nimega

- a. katk
- b. gripp
- c. mumps

3. Vabadussõjas langenud sõduritele püstitatud mälestussammas asub Tallinnas

- a. Reaalkooli juures
- b. Toomkooli juures
- c. Gustav Adolfi Gümnaasiumi juures

4. Jaagup Tuisk soovis lasteaia lõpus õppida

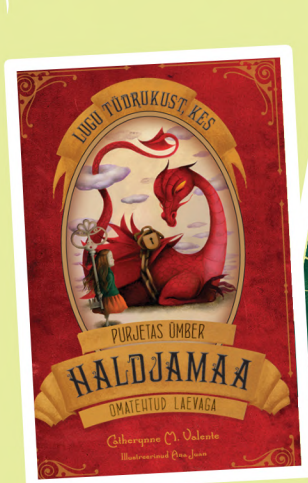
- a. mustkunsti
- b. klaverit
- c. puutööd

5. Kutsikas Mustikas on sündinud

- a. Tiibetis
- b. Eestis
- c. Soomes

6. David Walliamsi uus eesti keelde tõlgitud raamat kannab nime

- a. „Maailma parimad lapsed”
- b. „Maailma halvimal lapsel”
- c. „Maailma kõige naljakamad lapsed”

Lembitu mõistatus

Tänu karantiinile nauditi ka Potistes distantsõppe võlusi.

Maikuu alguseks oli õpetaja Tuudor tavalistest Zoomi-tundidest loobunud. Selle asemel mängis ta korra nädalas iga õpilasega ühe partii malet. „See arendab mõtlemist ja hoiab meele värskena,” kiitis ta ise.

Kas sina aga tead, mitu ruutu on malelual?

Eelmine mõistatus

Eelmise mõistatuse lahendus on, et Lembit ootas ära öö saabumise ning lahkus siis läbi luupidega toa. Öösel ju päike ei paista ning päikese kiirgus ei saa ka kedagi tuhaks kõrvetada.

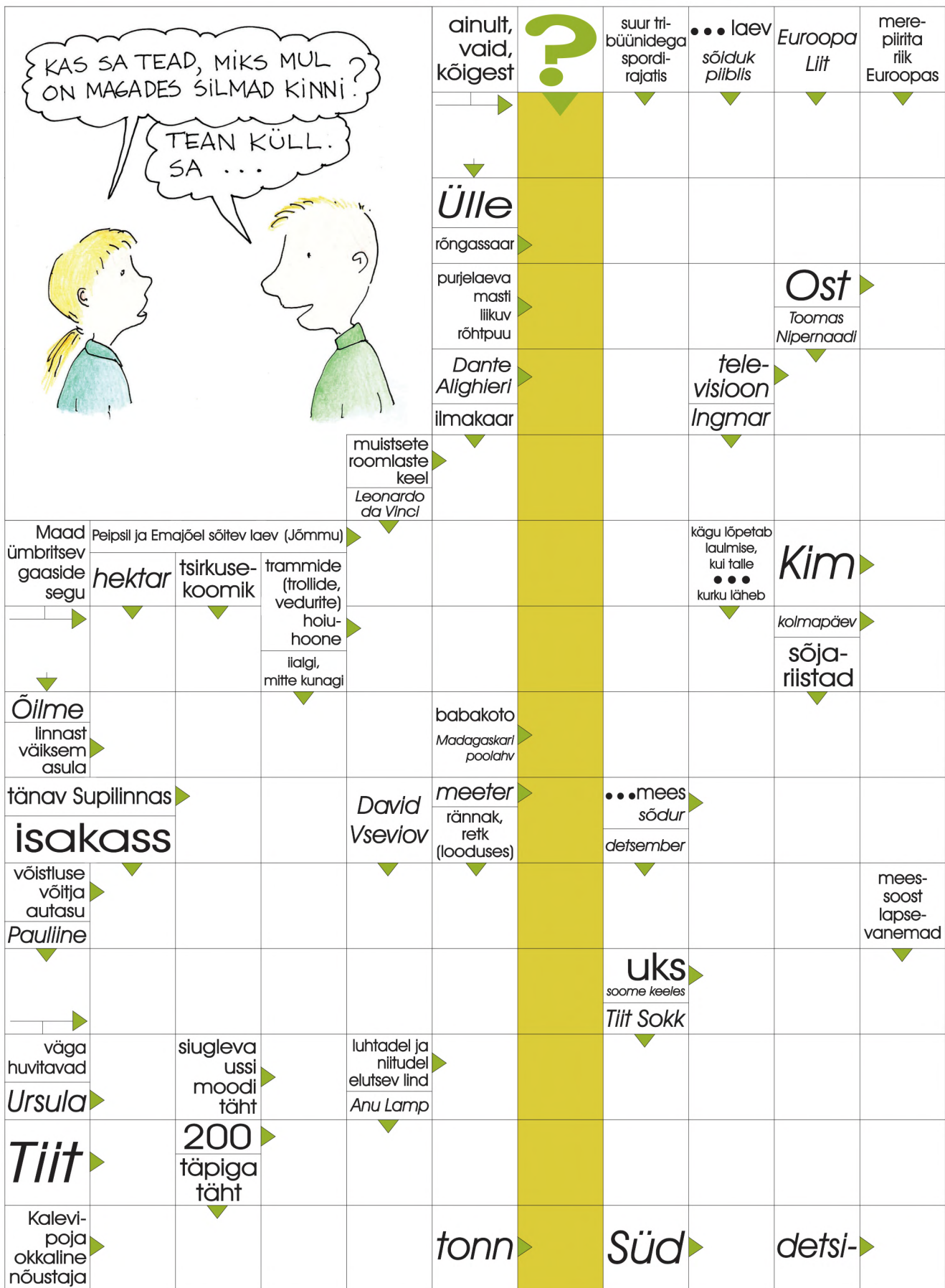
Seekordse vastuse välja nuputamiseks on aega terve kuu – lahendus koos uue mõistatusega ilmub järgmises ajakirjanumbris.

Õigesti vastanute vahel loosime välja auhinnaraamatuid!

Ootame vastuseid **5. juuniks 2020** e-posti aadressil healaps@healaps.ee või postiaadressil Hea Laps, Voorimehe 9, 10146 Tallinn. Lisa vastusele oma vanus ja elukoht!

35

Triinu Kree, Viljandi Kesklinna Kool

Kirke Randveer, Tallinna Inglise Kolledž

36

DOKTOR TINDIPLEKI TÖÖTUBA

Priit Põhjala / Ulla Saar

KUS MA OLEN?

KUS MA OLEN?

AIAMAJAS, PÕÖSA SEES,
SAUNAS, KUUDIS VÕI WC-S?
EMA PEENRAS VÕI PUUKUURIS
OLEN - VÕI EHK JÄNKUPUURIS?

TEADA MINU PEIDUURKA
SAATE LUULETUSE SEEST,
ALLA-ÜLES, NURGAST NURKA
SÕNU-TÄHTI LUGEDES.

KAS SINA
SAID ARU, KUS
VANAIŠA END
PEIDAB?

↓ Saada vastus ↓

5. JUUNIKS 2020
E-POSTI AADRESSIL
healaps@healaps.ee
või

POSTIAADRESSIL:
HEA LAPSE
VOORIMEHE 9
10146 TALLINN

ÕIGESTI VASTANUTE VAHEL
LOOSIME VÄLJA
DAVID WALLIAMSI
RAAMATU
„MAAILMA HALVIMAD LAPSED“.

Ulla Saar 2020

Illustratsioon Liis Roden

**„MITU INIMEST
MAHUB ÜHTE TUPPA?”
„SEE SÖLTUB INIMESTEST.”**

„Kuidas saab elevant külmkappi?”
„Tuleb külmkapp lahti teha, pista elevant
sisse ja uks kinni panna.”
„Aga kuidas kaelkirjak külmkappi saab?”
„Tuleb külmkapp lahti teha, elevant välja
võtta, kaelkirjak asemele panna ja uks
sulgeda.”
„Kumb võidab jooksuvõistluse, kas
kaelkirjak või elevant?”
„Loomulikult elevant! Kaelkirjak on ju
külmkapis!”

Bioloogia tunnis õpetaja: „Mõni loom
on väga hästi kohastunud ümbritseva
keskkonnaga. Kas keegi oskab mõne
näite tuua?”

„Jaa, näiteks kana. Ta oskab muneda
täpselt munakarpi sobivaid mune.”

▶ ▶ ▶

Õpetaja jätkab: „Looduses on kõigel oma
mõte. Tooge palun selle kohta mõni näide!”
„Näiteks inimesel on kõrvad selle jaoks, et
prillid peas püsiks!”

▶ ▶ ▶

„Miks on matemaatikaõpik depressioonis?”
„Sest selles on nii palju lahendamata
probleeme.”

▶ ▶ ▶

Ema uurib Jukult: „Jääkapis oli hommikul
veel kuus jäätist, aga nüüd on ainult kaks.
Kas sul on sellele mingi selgitus?”
„Ma ei märganud neid kahte!”

▶ ▶ ▶

„Ülikooli on nüüd palju lihtsam sisse
saada!”

„Kuidas nii?”

„Seal on uued iseavanevad uksed.”

**LÕVI JA JÄNES LÄHEVAD
KOOS RESTORANI. JÄNES
TELLIB PÄEVAPRAE.
„JA MIDA TEIE SÕBER SÜÜA
SOOVIB?” UURIB ETTEKANDJA.
„TA EI OLE NÄLJANE,”
VASTAB JÄNES.
„KUIDAS TEIE SEDA TEATE?”
„MA EI OLEKS MUIDU TEMAÇA
KOOS SIIA TULNUD.”**

TEOSAMMUL EDASI

Inglismaal Conghamis peetakse juba 25 aastat tigde maailmameistrivõistlusi. Võistlused ei toimu aga mitte aeglasel liikumises, vaid hoopis vastupidi – võitjaks saab kõige kiirem tigu. Teod võistlevad korralikult niisutatud rajal, mis on 33 sentimeetri pikkune. Raja läbimiseks kulub tigidel enamasti umbes kolm minutit. Seni on igal aastal võistlusest osavõtjaid olnud üle saja. Meistrivõistluste auhind tundub olevat tigidel ihaldusväärne – hõbedane kann, mis on täidetud salatilehtedega.

KUI SUL TUJU HEA, SIIS KÄSI KOKKU LÖÖ

Milline tuju võib olla robotil, seda on raske öelda, kuid Jaapani disainer Masato Takahashi valmistas roboti, mis on võimeline kaasa lööma populaarses hea-tuju-laulus. Tomatipunane robot Big Clapper (Suur Plaksutaja) reageerib liikumisele ja plaksutab lähenejatele kummist käsi. Robot, mille silmad on pidevalt suunatud teda vaatavale inimesele, on võimeline plaksutama 30 rütmi.

MÄNGUVÄLJAK, MIS TULEB ISE LASTE JUURDE

Autode läheduses on ohtlik mängida, kuid automänguväljakul on mängimine turvaline. Jaapani firma DeNA on leiutanud kuus mänguväljakuelementi, mis ise laste juurde kohale sõidavad. Esialgu koosneb Coen Car (segu jaapanikeelsest sõnast park – coen – ja ingliskeelsest sõnast auto – car) kuuest mustvalgest objektist, millel saab nii kiikuda, ronida, keerutada, hüpata kui ka lihtsalt puhata. Näiteks üksluisse koolist koju sõitmise aja võib Coen Caris sisustada hoopis batuudil hüppamisega.

KUMMIST KAPP

Asju ära pannes võib nii mõnigi inimene teinekord ohata: „Oleks see kapp kummist!“.

Disainifirma Allthatissolid (USA) tegi kapile kummimaterjalist uksed – uste avamisel venivad need nagu nahk. Loodetavasti disainivad nad peatselt ka kapi, mis on üleni kummist.

HEA LAPSE KLUBI

Koolimajad olid
aprillis vaiksed ning
meie klubikohtumine
toimus hoopis veebi
vahendusel.

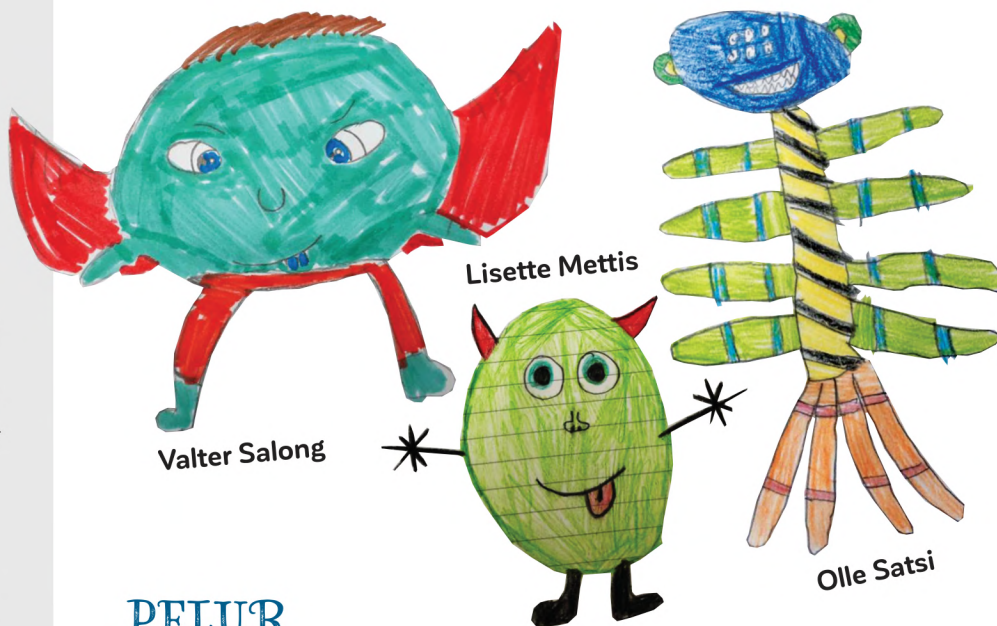
Hea Laps käis läbi
helendava ekraani
külaskülas Jüri Gümnaa-
siumi 4.c klassil.
Klubitund kandis
nime „Kodused salaolendid”.
Nüüd, kui on rohkem aega kodus
olla, on võimalik ka oma valdustes
detektiivi mängida ja välja selgi-
tada, kuidas ilmub lauale saiapuru
või kes peidab telefone, televiisori-
pulte ja kõike muud vajalikku.
Kuhu kaovad sokid ja kes sööb
külmkapi tühjaks? Astrid Reinla
on kirjutanud Pätust ja Ellen Niit
Kröllist, kes lastega peredes
tegutsesid. Aga küllap on igas maja-
pidamises oma salaolend, kes end
kõigi pahanduste taga peidab.
Arutasime, milliseid viperusi võib
kodus ette tulla. Seejärel mõtlesid
lapsed välja, kes on see tegelane,
kes nende kodus pahandusi algatab
ja segadust külvab. Valmisid
portreed ja lühilood.
Tore, et sel korral
salaolendid
meie veebi-
ühendust
segama ei
tikkunud!

SALAOLENDID KARTULIPOISS JA ULVI

Minu kodus elab koos minu perega kaks salaolendit. Nende nimed on Kartulipoiss ja Ulvi. Nad sattusid minu koju, kui me kive otsima läksime. Sellel ajal, kui me ära olime, hiilisid nad tuppa. Üks neist näeb välja nagu habeme ja mütsiga kartul. Teine näeb välja nagu jalgade ja kätega roosa kolmnurk. Nad on suured sõbrad ja elavad minu voodi all. Nende lemmiktegevuseks on mind öösel häirida, et ma magama ei jääks. Neile ei meeldi õppida ja koristada. Neile meeldib väga leida voodi alt kommpabereid ja limpsida sinna kleepunud iirist. Vahel kui iiris väga kleepuv on, jääb see Kartulipoisile habemesse. Siis üritab Ulvi seda sealt lahti saada, aga jääb tihti ka ise habemesse kinni. Siis nad kolistavad ja kröbistavad kommpaberitega ning ma ei saa magama jääda.

Kristin Saveljev

PELUR

Minu kodus elab Pelur, kes meelitab lapsi arvutisse mängima. Ta on konsoolipult. Ta elab maki taga. Pelurile meeldib, kui lapsed istuvad arvutis. Ta ei taha, et lapsed midagi muud teeval. Näiteks, kui lapsed joonistavad, saab Pelur väga kurjaks. Ta muutub kadedaks, sest keegi ei tegele temaga. Pelur oskab rääkida ja eriti hästi oskab ta lastega manipuleerida.

Minu arvates tahab Pelur head, kuid tema teod lõpevad tavaliselt halvasti. Vanemad „unustavad” aeg-ajalt Peluri akut laadida, siis ei saa Pelur lapsi kiusata.

Mulle meeldib arvutis mängida, kuid Pelur ei lase mind sealt ära minna ja seetõttu kipub mu pea tihti valutama.

Markus Madiste

AUHIINNA- SADU

KÄIMASOLEV VÕISTLUS

Ootame teid kunstikonkursile „**Minu ideaal-maailm**”, mille kuulutasime välja eelmises Heas Lapses, kus oli ka artikkel maalikunstnik Olev Subbi ja tema ideaalmaailmade kohta.

- Maali pilt, millel kohtuvad kaks ülihead asja – sinu **soojad lapsepõlvemälestused** ja **unistused**. Need võivad olla unistused kohast, kus on kõik nii, nagu sulle meeldiks. Või hoopis unistused paigast või maast, kuhu väga tahaksid minna.
- Pane mälestused ja unistused kokku ühele pildile ja loo nii oma ideaalmaailm.
- Saada oma töö **15. juuniks 2020**:
  1. kas veebileheküljel oleva vormi kaudu <https://adamson-eric.ekm.ee/kunstikonkurss-minu-ideaalmaailm/>
  2. või e-posti aadressile kunstikonkurss@ekm.eeLoe konkursi kohta täpsemalt aadressilt adamson-eric.ekm.ee

Parimatele auhinnad!

Hei, sõbrad ja sugulased!

Teeme nüüd teatavaks meie märtsikuu võistluste auhinnasaajad.

Ristsõna lahendamise eest saavad auhinna

Klaara Lee Siimon ja **Mattias Oks**. Lembitu mõistatuse preemiaraamatute omanikuks saab **Anna-Riin Laidre**, viktoriini auhind läheb **Sander Orukivile**.

Märtsis toimus ka suur keelemängude võistlus, mille tulemused leiате seekordsest ajakirjast.

Noorema vanuserühma parimad on **Robert**

Lopetas, **Keira Millistver** ja **Uku Martin**

Petder. Vanema vanuserühma peapreemiad võitsid **Tähelill Niit**, **Martin Pärt** ja **Elin Hainsalu**.

Neile on auhinnaks kinkekaardid **Rahva Raamatult**.

Eripreemiad võitsid **Hanna Kendra**, **Helena**

Johanna Kohal, **Henri Markus Mill**, **Andra**

Tikan, **Triinu Kree**, **Karmen Lambing** perega,

Karl Gerhard Kevvai, **Mairon Olenko** ja

Siim Mets.

Palju õnne võitjatele! Võtame teiega ühendust!

AITÄH KÕIGILE OSALEJATELE!

Ikka Teie
Triibu-Liine
Hea Lapse vapiloom

Olev Subbi. Tiiger turuplatsil. 1967.
Eesti Kunstimuuseum

VEESÕDA

Autor Thomas Scheileke

